

Veřejná databáze datové sítě FADN

V předešlých článcích seriálu o Zemědělské účetní datové síti FADN CZ byly postupně představeny principy jejího založení a fungování, využití výsledků, používané indikátory i zajištění reprezentativnosti údajů v rámci klasifikačního systému. Nyní se zaměříme na přínosy FADN pro veřejnost ve vztahu k přímému využití zjištěných a vypočítaných údajů uchovaných v databázi FADN CZ.

Výběrové šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN CZ probíhá každoročně na reprezentativním vzorku zemědělských podniků. Podstatou šetření je sběr informací pomocí dotazníku FADN pro podniky právnických osob a fyzických osob s účetnictvím a dotazníku FADN určenému pro podniky fyzických osob s daňovou evidencí. Sebrané základní údaje jsou uloženy do zabezpečené databáze FADN, kde je také dopočten set standardních ukazatelů a další používané indikátory. Jednou z výhod účasti zemědělských podniků na šetření FADN je využití zabezpečeného internetového přístupu do databáze pomocí IS FADN PUBLIC, který je navržen pro tyto účely. Informační systém IS FADN PUBLIC je rozdělen do tří modulů, které se odlišují svými funkcemi a obsahem informací.

Modul BASIC cílený na odbornou veřejnost s autorizovaným přístupem je přístupný všem zájemcům, kteří se zaregistrují. Požadavek registrace je vždy vyhodnocen pracovištěm FADN. V modulu BASIC je soubor ukazatelů pro výstup dopředu připraven a uživatel si typ výstupní sestavy vybere ze seznamu. Aplikace umožňuje definovat výstupní množinu podniků pomocí datových filtrů. Výběr filtru je výběrem skupiny podniků, jejichž data se zpracují do výstupní tabulky. Na výběr je mnoho typů agregačních kritérií pro výstupní sestavu.

Modul BASIC YEARS je postaven na principech aplikace FADN BASIC s možností vytvářet meziroční srovnávací výstupy dvou a více let.

Modul RESEARCH je určený zejména okruhu výzkumných pracovníků. Požadavek registrace je vždy po vložení registračních údajů posouzen pracovištěm FADN. Modul RESEARCH má v mnoha směrech rozšířené možnosti práce s databází FADN CZ. Umožňuje volitelný výběr ukazatelů, které budou tvořit výstupní tabulku. Uživatel si také může sám zvolit typ agregace, čímž určí kritéria, podle kterých se budou data v tabulce seskupovat.

Modul FARMER umožňuje autorizovaný přístup pro majitele, nebo další manažery zemědělského podniku k datům své firmy, tak jak byla pořízena v rámci šetření FADN. Požadavek registrace je také vždy po vložení základních údajů o zemědělském podniku kontrolován pracovištěm FADN. Přehledným způsobem se zobrazí veškerá ekonomická a výrobní data zemědělského podniku. Kromě přístupu farmáře k vlastním datům v dotazníku FADN nabízí aplikace zemědělci také výpočet ekonomických ukazatelů a porovnání vlastních výsledků s průměrnými výsledky vybrané skupiny podniků.

Podpory a dotace, metodika EU (Kč/ha)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Provozní dotace	8 078	8 072	8 335	10 483	11 460	11 346
SAPS včetně Greeningu a Mladého zemědělce	4 040	4 669	5 307	5 825	5 877	5 319
Dotace na plodiny celkem	29	29	31	29	55	468
Dotace na zvířata celkem	38	26	252	249	517	765
Agroenvironmentální dotace	644	656	678	663	675	690
Dotace na méně příznivé oblasti (LFA)	435	440	460	450	515	441
Dotace na výrobní spotřebu	795	875	822	675	670	816
Dotace na externí faktory	126	122	158	142	130	109
Investiční dotace	658	1 012	855	361	432	633

Počet podniků	445	434	404	384	362	360
---------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Náhled výstupu časové řady FADN BASIC YEARS zobrazuje průměrné hodnoty rozboru dotací v Kč/ha za výběr podniků smíšené výroby v letech 2010-2015.

Uživatelé z řad zemědělských podniků participujících v šetření FADN mají přístup k vlastním individuálním výsledkům. Ostatní uživatelé mají přístup pouze k agregovaným údajům nejčastěji ve formě průměrů vybrané skupiny podniků.

Přínosem přístupu do databáze FADN PUBLIC pro zemědělce je využití široké nabídky informací a funkcí k hlubší analýze vlastních výsledků pro podporu rozhodování a plánování budoucího směru podnikání. Odborná veřejnost využívá výstupy databáze pro vědecké, výzkumné a studijní účely.

Základem této databáze jsou vybrané informace z datové základny šetření FADN s cílem zpřístupnit především ukazatele standardně využívané v zemích EU pro analýzy ekonomické situace zemědělských podniků. Databáze obsahuje i informace specifické pro podmínky ČR zejména vztahující se k účetním standardům ČR. FADN nabízí široký okruh informací, které umožní uživateli vytvořit si plnohodnotný obraz o produkční a ekonomické situaci podniku či skupině vybraných podniků. Mezi tyto informace patří například tržní ceny komodit a zvířat, výnosy plodin, užitkovost zvířat, produkce v hodnotovém vyjádření, rozklad nákladů, dotace a jejich skladba, hospodářské výsledky, struktura plodin a skladba zvířat, rozbor pracovní síly, složení majetku a závazků či finanční indikátory. Zemědělská produkce v hodnotovém vyjádření je detailně rozdělena na rostlinnou, živočišnou a ostatní výrobu. Také nákladovou složku je možno rozdělit podle jejich užití na výrobní, materiálové a náklady na služby včetně podrobných údajů. Okruh finanční analýzy dále nabízí bližší pohled na ziskovost, výkonnost, likviditu, zadluženost a aktivitu podniku. Dotace jsou rozděleny podle metodiky EU na provozní a investiční dotace. Provozní dotace jsou pak složeny ze SAPS včetně Greeningu a Mladého zemědělce, PVP (Top-up), dotací na plodiny a zvířata, agroenvironmentálních dotací, LFA dotací, dotací na výrobní spotřebu, dotací na externí faktory a OZE podpory. Podrobné rozdělení provozních dotací se může meziročně lišit podle vývoje zemědělské politiky.

Detailní rozbor těchto ukazatelů a možnost jejich komparace mezi různými skupinami zemědělských podniků napomáhá porozumění dosažené úrovni hospodářských výsledků podniků a jejich historický vývoj.

Benchmarking neboli systematické porovnávání vlastních výsledků s výsledky jiných podniků, je velkým benefitem celého systému. Uživatel si může zvolit skupiny podniků podle různých kritérií pro porovnání jejich průměrných výsledků. Zemědělský podnikatel, který je zapojen do šetření FADN, má tu výhodu, že si může zanalyzovat pomocí benchmarkingu výsledky vlastního podniku. Pro výběr skupiny podniků je nabídnuta široká paleta možností, které lze kombinovat. Lze vybírat podle výrobní specializace podniku, velikosti podniku, lokalizaci podniku v LFA, právní formy, typu účetnictví, zda se jedná o podnik ekologického zemědělství, kraj, ve kterém podnik hospodaří a rok zkoumaného období.

Informace o zvolené tabulce, typu třídění, roku a omezujících podmínkách, počet vybraných podniků a další.	
Základní parametry výstupní tabulky:	
Výstupní tabulka:	výběr ukazatelů
Třídění (sloupce):	Výrobní zaměření
Omezující podmínky pro databázi:	
Data pro rok:	2015

Typ databáze:	Podniky zveřejněné ve FADN EU
Ekonomická velikost:	Pod středem; Nad středem
Výrobní zaměření:	Polní výroba; Produkce mléka; Chov skotu; Smíšená výroba
LFA:	Převažující půda mimo LFA
Počet vybraných podniků:	139
Celkový počet podniků:	1521
Procento vybraných podniků:	9 %

Náhled výstupu pro odbornou veřejnost FADN BASIC. Výběr podniků pro komparaci.

Kromě průměrných hodnot je nabízena možnost analyzování výsledků rozdělených podle tercilů, kdy je podnik zařazen podle ukazatele Čistá přidaná hodnota/AWU a pro porovnání jsou zobrazeny výsledky tří skupin (průměrná, podprůměrná a nadprůměrná skupina).

Uživatel si může zobrazit výstupy v dlouhé časové řadě od roku 2001. Databáze obsahuje také vybrané predikované výsledky pro rok následující po účetním roce, ve kterém bylo ukončeno poslední šetření FADN. Výstupy lze zvolit v absolutní hodnotě, v přepočtu na podnik nebo v přepočtu na hektar.

Veřejná databáze obsahuje v současnosti agregovaná data, která reprezentují pouze výběrový vzorek. Modul, který využije evropský systém vážení agregovaných dat a umožní zobrazit reprezentativní agregované výsledky na úrovni populace komerčních zemědělských podniků v ČR, se připravuje.

Každý uživatel má možnost využít nabízených informací po registraci do příslušného modulu aplikace na webových stránkách <https://public.fadn.cz>. Nové funkce webové aplikace jsou neustále vyvíjeny a obsah databáze je rozšiřován na základě potřeb uživatelů.

Hospodářský výsledek – metodika EU	Měrná jednotka	Sledovaný podnik	Pod průměrné	Průměrné	Nad průměrné
Vstup pracovní síly	AWU/podnik	60,2	54,22	64,81	59,4
Využívaná zemědělská půda celkem	ha/podnik	2 150,65	1 488,07	2 096,91	2 269,67
Počet dobytčích jednotek (DJ) celkem	DJ/podnik	1 236,22	702,04	985,23	1 098,22
Intenzita chovu přežvýkavců (na ha krmných plodin)	DJ/ha	1,42	1,11	1,14	1,35
Celková produkce	Kč/ha	56 300	50 199	52 288	57 307
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	30 256	23 831	27 556	31 206
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	20 953	19 840	19 190	19 378
Ostatní produkce	Kč/ha	6 358	6 527	5 541	6 723
Výrobní spotřeba celkem	Kč/ha	41 478	39 916	39 183	40 616
Odpisy	Kč/ha	5 863	5 363	5 910	5 734
Externí faktory celkem	Kč/ha	16 125	14 886	15 854	15 912
Dotace provozní	Kč/ha	12 350	10 462	11 898	12 251
Dotace investiční	Kč/ha	482	753	548	460
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	27 172	20 450	24 708	28 611
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	21 309	15 087	18 797	22 877
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 666	953	3 491	7 425

Čistá přidaná hodnota na AWU	Kč/AWU	761 266	414 080	608 174	874 096
Důchod ze zemědělské činnosti na AWU	Kč/AWU	202 418	26 165	112 945	283 702

Náhled výstupu pro zemědělce FADN FARMER. Podniky byly seříděny podle výše ČPH/AWU a rozděleny do tří skupin se zobrazením průměrné hodnoty dané skupiny, sledovaný podnik je zařazen do skupiny nadprůměrných podniků. Pro porovnání byly vybrány podniky právnických osob smíšené výroby velké a velmi velké velikosti mimo oblasti LFA.

Ing. Josef Hanibal
 Ing. Michaela Lekešová
 Ing. Zuzana Hloušková
 Ústav zemědělské ekonomiky a informací